

[Formanden.]

dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om pristalsregulerede ydelser.

(Lovforslag nr. 182. Fremsat 21/3 75. Første behandling 15/4 75).

Der var stillet følgende ændringsforslag:
Af økonomiministeren:

Ny paragraf.

Efter § 1 indsættes som ny paragraf:

§ 0.

I lov nr. 333 af 19. juni 1974 om social bistand foretages følgende ændringer:

„I § 84, stk. 1, 2. pkt., ændres „1.848 kr.“ til: „2.712 kr.“, og i § 114, stk. 1, 2. pkt., ændres „4.896 kr.“ til: „7.200 kr.““

Bemærkninger.

Bestemmelserne i lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister § 10 afløses fra 1. april 1976 af tilsvarende bestemmelser i §§ 84 og 114 i lov om social bistand. Det findes derfor hensigtsmæssigt at ændre også på tallene i bistandsloven, så ydelserne fastsættes på grundlag af reguleringspristal for januar og juli med januar 1975 som udgangspunkt.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§ 1, ændringsforslaget af økonomiministeren (se foran) om indsættelse af en ny paragraf og §§ 2-10 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp.

(Lovforslag nr. 38. Fremsat 28/1 75. Første behandling 4/3 75. Betænkning 17/4 75).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Karen Thuroe Hansen (KF):

Det konservative folkeparti kan ikke stemme for det ændringsforslag, der ophæver aldersgrænsen for adgang til svangerskabsforebyggende oplysning og prævention uden forældrenes viden og samtykke. Vi kan ikke medvirke til fuldstændig at negligere forældres ansvar for, hvad jeg stadig væk vil tillade mig at kalde børn, når der nu er tale om 12-, 13- og 14-årige. Endelig har man heller ikke ved dette ændringsforslag taget hensyn til eventuel lægebehandling af disse børn. Det kunne jo stride mod lægernes etiske sans at behandle og give disse børn prævention.

Vi må stemme imod ændringsforslaget, men kan stemme for lovforslaget som helhed ved tredje behandling.

Winnie Russell (S):

Det er med stor tilfredshed, mit parti i dag kan konstatere, at der er flertal i tinget for vedtagelse af det socialdemokratiske ændringsforslag om ophævelse af aldersgrænsen på 15 år for modtagelse af vejledning om svangerskabsforebyggende metoder. Dette er det eneste rigtige og forsvarlige.

Det bærende hensyn er, at børn skal beskyttes, og især at de skal beskyttes mod at komme i en situation, de ikke kan vurdere og beherske. Det er på den baggrund, man skal se det absolutte forbud mod at have samleje med et barn under 15 år, og det er på samme baggrund, man skal se reglen om, at mindreårige piger retmæssigt kan få afbrudt svangerskabet, hvis det er gået galt.

[Winnie Russell.]

Det vil i denne situation være urimeligt, om en forholdsregel, der efter sin natur sigter mod at give barnet en yderligere beskyttelse, skulle være kriminaliseret.

Problemet om, hvornår piger skal have lov til at beskytte sig mod graviditet, er et selvstændigt problem, som må løses ud fra dets egne forudsætninger. Det er ud fra et beskyttelsehensyn, vi har ønsket aldersgrænsen ophævet. Jo yngre barnet er, des mere skade vil det medføre for dets liv, at det får et barn eller en svangerskabsafbrydelse. Det vil sige, at jo yngre pigen er, des mere nødvendigt er det, at hun ikke bliver gravid. Dette hensyn taler klart for, at der ikke er nogen aldersgrænse.

Vi er også tilfredse med, at vejledning og oplysning nu henføres til sygesikringsloven, hvilket vil medføre, at svangerskabsforebyggende vejledning af ikke-gravide kvinder bliver en integreret del af sygesikringens lægeoverenskomster, således at gruppe 1-sikrede vil have adgang til disse ydelser vederlagsfrit hos deres faste læge, medens gruppe 2-sikrede vil have adgang til efterfølgende refusion af et beløb svarende til det, den offentlige sygesikring yder til en gruppe 1-sikret.

Jeg glæder mig over udsigten til, at forslaget nu bliver vedtaget ved tredje behandling.

Anna Dorith Skriver (V):

Det er efter alvorlige overvejelser og ikke uden betænkelighed, at venstres medlemmer af socialudvalget går ind for at slette 15 års grænsen for lægens mulighed for vejledning af unge piger. Det, der har vejet tungt, ja, tungest, for os, er, at antallet af legale aborter for de 14—15-årige er flere hundrede om året, og den kendsgerning, at piger i den alder nu først kan få anvist prævention efter at have opnået abort. Men vi må erkende, at vi herved lægger et stort ansvar på de ordinerende læger, som jo i hvert enkelt tilfælde må afgøre, om pigen er moden.

Medvirkende til vores indstilling er, at vi under udvalgsarbejdet har fået bekræftet, at der ikke er nogen juridisk konflikt mellem gennemførelse af denne lovændring og straffelovens § 222, stk. 1, om seksuel lavalder.

De fleste i venstres gruppe støtter ændringsforslaget.

Erlendsson (FP):

Vi synes, at der er stor rimelighed i, at der gives mulighed for alle kvinder for at få en sådan gratis vejledning eller en vejledning under sygesikringens auspicer i svangerskabsforebyggende foranstaltninger. Men min gruppes flertal sætter en grænse ved 15 års alderen. Vi mener, at der gives mulighed for en pression over for ganske unge piger. Ved en sådan ophævelse af denne grænse vil man stille dem dårligere, end de står i dag. Vi synes, det er et uigenomtænkt forslag. Man har ikke tænkt på, at den lette måde at gøre det på, med p-piller, ikke lader sig anvende af disse unge piger. Så skal man altså bruge mere, jeg vil næsten sige mutilerende metoder, og i hvert fald min gruppes flertal mener, at det ikke er noget, man skal komme ind på.

I øvrigt synes vi, at der i betænkningen fra udvalget er en del for amterne at tænke på. Det er blevet indføjjet, at der bør kunne etableres frit lægevalg med hensyn til denne ydelse. Det vil sige, at den begrundelse, man tidligere har haft for at skabe en mulighed for en særlig vejledning på seksualvejledningsklinikker af hensyn til den blufærdighed, som ganske unge kvinder kan føle ved at skulle henvende sig til familiens sædvanlige læge, falder væk i det øjeblik, der er frit lægevalg for denne ydelse. Vi håber, at det ved forhandling mellem de forhandlingsberettigede parter i denne sag vil være muligt at nå frem til en sådan ordning.

Jeg vil endvidere gøre opmærksom på, at udvalget har givet den valgmulighed, man alligevel har ønsket skulle bestå, en sådan drejning, at det for amterne vil være muligt, i stedet for at oprette seksualvejledningsklinikker under amterne, at træffe aftale med sygehusafdelinger. Det kan være rimeligt nok, men jeg tror, det vil blive meget lidt benyttet, og at der også er meget lidt behov for en sådan mulighed.

I betænkningen har man endvidere beskæftiget sig med muligheden for at gøre præventionsmidler gratis. Vi har regnet ud, hvor meget det egentlig belaster den enkelte økonomi. Hvis man tænker på p-piller, som er det dyreste til antikonceptionel brug, så bliver det mindre end én

[Erlendsson.]

cigaretens pris om dagen, og det synes vi nu er lidt lidt at lave love for, som skal gennemføres af sociale grunde. Vi mener ikke, der er noget asocialt i, at det overlades til den enkelte at bestride en så lille udgift. Hvad enten det drejer sig om unge eller ældre, må den kunne afholdes.

Lovforslaget som helhed vil hele gruppen stemme ja til. Den er frit stillet med hensyn til at stemme for ændringsforslaget, men et flertal vil gå imod.

Grethe Philip (RV):

Det radikale venstres gruppe kan tilslutte sig ændringsforslaget, der går ud på, at der nu frit skal kunne gives vejledning i seksualvejledningsspørgsmål, uafhængigt af den unges alder.

Vi har under udvalgsarbejdet drøftet en hel del spørgsmål. Vi har ikke ønsket at give ministeren egentlige pålæg om, hvordan denne seksualvejledning skulle praktiseres, men vi har i betænkningen været inde på en hel del spørgsmål. Vi har vist vores holdning både over for spørgsmålet om, at der skulle være valgmuligheder, og over for spørgsmålet om, at den egentlige rådgivning så vidt muligt skulle gøres gratis, og at man skulle søge at få prisen på de præventive midler sat ned. Jeg håber, at ministeren meget nøje vil gennemlæse betænkningen og er enig med os i den holdning, der dér er anlagt.

Ebba Strange (SF):

SF tilslutter sig ændringsforslaget om ophævelse af aldersgrænsen for vejledning og rådgivning i seksuelle spørgsmål.

Jeg sagde ved førstebehandlingen, at det var vigtigt, når vi lovgav her i tinget, at vi så tog hensyn til det, der er virkeligheden, og ikke tog hensyn til det, der er vore ideale forestillinger om, hvordan virkeligheden burde være. Virkeligheden er sådan, at vi ved, at der er hundredvis af unge piger under 15 år, der er kommet i vanskeligheder på grund af den hidtidige 15 års regel, så derfor kan vi kun hilse med glæde, at det er lykkedes at skabe et flertal i tinget for dette ændringsforslag.

Med hensyn til det øvrige indhold i lovforslaget vil jeg sige, at vi fra SF's side har forsøgt at vinde genhør for tanken om nu

at gøre adgangen til præventionsmidler gratis for brugeren. Vi har gjort det, fordi vi mener, at lige så længe det koster penge at anskaffe præventive midler, lige så længe vil det være et økonomisk spørgsmål for nogle, om de vælger aborten, eller om de vælger at beskytte sig. Vi er ligesom alle andre partier i denne sal interesseret i at få aborttallet ned.

Vi har fået oplysninger fra indenrigsministeriet om, at det ville koste 50 mill. kr. at gøre adgangen til præventionsmidler gratis. Vi finder, at de 50 mill. kr. ville være godt givet ud, men vi har altså ikke kunnet få flertal for vores forslag. Vi mener, også for at tinget kan arbejde videre med tanken, at gratis præventionsmidler ville nedsætte antallet af kønssygdomme i dette land.

De øvrige ting i lovforslaget kan vi tilslutte os, og jeg kan støtte fru Grethe Philip i hendes bemærkninger om at bede indenrigsministeren læse betænkningen. Vi havde overvejelser i udvalget om, hvorvidt man skulle pålægge amtskommunerne at oprette særlige seksualvejledningsklinikker, men vi fik ligesom indtrykket af, at man ude omkring i landet havde forskellige geografiske modeller for løsningen af dette problem, hvorfor vi har stillet de enkelte amtskommuner frit. Vi mener dog, at der fortsat bør være mulighed for unge, der af en eller anden grund ikke ønsker at gå til deres private læge med dette ømtålige problem, at gå til en seksualklinik, enten en selvstændig klinik eller en sygehusafdeling.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke gå ind for det af socialdemokratiet stillede ændringsforslag om ophævelse af 15 års grænsen. Vi ved, at der er problemer med abort, og vi ved, at sidste år, i 1974, var der 130 børn under 15 år, der fik foretaget abort, men vi mener, at hvis vi ophæver grænsen, vil antallet af svangerskaber og dermed aborter sandsynligvis stige, idet det, at børn har samlejer, får et officielt præg, en officiel anerkendelse.

Vi mener også, at vi borttager en beskyttelse fra børnene. Straffelovens bestemmelser om den seksuelle lavalder vil næppe have den samme effekt som tidligere,

[Inge Krogh.]

når barnet med loven i hånd har fået svangerskabsforebyggende midler.

Hanne Reintoft (DKP):

Vi vil gerne støtte dette forslag også ved tredje behandling, men vi vil ikke undlade at udtale vores dybeste beklagelse af, at det ikke kunne lykkes at gøre præventionsmidlerne gratis.

Der snakkes meget i dette folketing om abort — efterhånden også for meget, det er snart, som om det er et af vores vigtigste problemer — men mener man virkelig noget med, at man gerne vil begrænse aborttallet, så må man dog forlange, at man medvirker til de mest enkle forholdsregler, der kan hindre, at vi får de mange aborter. Jeg har snart hørt hr. Erlendsson snakke så meget om denne cigaret, det koster at købe p-piller, og det vidner som så meget andet fra det partis side om en fuldstændig manglende forståelse af folks hverdag. Det, det drejer sig om, er, at man har 300 kr. om ugen i kostpenge, og når man skal gå ned og give 42 kr. for p-pillerne, så er pengene der ikke, og så lader man være. Det er sådan, det foregår, og det er det, vi skal forhindre.

Med hensyn til 15 års grænsen vil vi gerne støtte ændringsforslaget, men jeg vil ikke sige, at vi gør det med begejstring, for jeg er for mit eget vedkommende mægtig bekymret ved at begynde at give 13-14 års piger p-piller, for vi ved så forfærdelig lidt om langtidsvirkningerne. Vi gør det også, fordi vi erkender, at vores børn må beskyttes, og jeg forstår slet ikke fru Inge Kroghs argumentation. Hvorfor skulle der komme flere aborter, fordi man giver disse børn ret til at få prævention? Det er næsten at stille det på hovedet, for selvfølgelig giver retten til prævention ikke noget forøget seksuelt samkvem i den alder. Det tror jeg ikke. Jeg tror, det er sådan fri fantasi.

Når vi mener, vi må gøre det, så er det, fordi vi mener, at hele den voksenverden, der omgiver vores børn, er en verden, hvor man i Ekstra Bladet og B.T. osv. opvurderer alt det dér, gør det til noget meget mere kunstigt i hele vores tilværelse, end et fornuftigt voksensamfund burde lære vores børn. Men jeg må samtidig sige, at jeg ikke helt forstod justitsministerens betragtnin-

ger om, at det ikke havde noget at gøre med den kriminelle lavalder. Der er jo en underlig dobbeltmoral i at sige, at børnene gerne må få prævention, men det er alligevel forbudt. Og jeg må da henstille, at det ikke får afsmitning, for jeg synes, vi i og for sig må beskytte vore småpiger mod overgreb fra virkelig voksne menneskers side, og jeg synes, det er meget vigtigt, at vi får det understreget ved denne behandling.

Steen Folke (VS):

VS har ikke betænkingsret i socialudvalget, og jeg skal derfor kort oplyse, at vi vil stemme for det stillede ændringsforslag om ophævelse af aldersgrænsen.

Derudover vil jeg også bemærke, at vi kan tilslutte os henstillingen fra SF's og DKP's repræsentanter i udvalget om at åbne muligheder for at gøre præventive midler gratis. Vi mener også, at det er en vigtig sag at få gennemført dette, men er klar over, at det ikke kan lade sig gøre for øjeblikket i hvert fald.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg er i den situation, at jeg kan sige tak til næsten samtlige ordførere for tilslutning til det ændringsforslag, som udvalget har stillet, og som jeg har tiltrådt. Det er jo rigtigt, som det blev sagt, f. eks. af fru Hanne Reintoft, at det er med en vis form for bekymring. Jeg vil gerne sige, at jeg ikke tror, det er med nogen særlig glæde fra nogen side, og slet ikke fra indenrigsministerens side, at vi må erkende, at der er en dagligdag, og den dagligdag og det, der sker, må vi altså tage bestik af.

Fru Anna Dorith Skriver var inde på betænelighederne og sagde, at ikke mindst antallet af aborter gjorde, at man gik ind for dette ændringsforslag. Det, som genspejler sig i de forskellige ordføreres bemærkninger, og det, som fru Anna Dorith Skriver sagde, var, at i og med at man sletter en sådan grænse, kommer man ikke i konflikt med den juridiske lavalder, hvad angår seksuelt samkvem.

Jeg deler det håb, hr. Erlendsson har, om, at man får vejledning vedrørende svangerskabsforebyggende foranstaltninger ind under sygesikringsloven. Når der fra forskellige ordføreres side har været udtalt sympati for,

[Indenrigsministeren.]

at vi skulle gøre præventive midler gratis, så vil jeg sige, at det ikke bare er et spørgsmål om at gøre det gratis. Det er også et spørgsmål om administrationen af det og om, hvorvidt man kunne sige — og jeg har megen sympati for tanken — at ved at gøre noget sådant gratis, så undgik man et vist antal aborter, eller så sparede vi lige så meget, men det er der ingen ordførere her i denne sal der kan give en garanti for. Lad mig sige, at i disse sparetider, hvor vi i øvrigt har så stor mangel på bevillinger, som specielt sundhedsadministrationen godt kunne ønske sig, så var de 50 mill. kr. måske penge, man efter en fælles drøftelse kunne anvende på anden vis og måske opnå resultater, som vi i dag gerne ville have.

Fru Grethe Philip opfordrer mig til at læse betænkningen, og det skal jeg fortsætte med at gøre — de betænkninger, der kommer til indenrigsministeriet, plejer jeg at læse — men når fru Grethe Philip anmoder mig om at læse den meget nøje, så skal jeg læse den to gange igennem og i høj grad lægge mærke til de ord, fru Grethe Philip lagde vægt på. Men selvfølgelig tager jeg betænkningens ord til efterretning og søger at efterleve dem i det omfang, jeg har mulighed for at gøre det, og det er særlig det sidste, der er afgørende.

Til fru Ebba Strange, der også var inde på gratis prævention, må jeg sige, at jeg selvfølgelig er helt sikker på, at i det omfang prævention anvendes, får vi et mindre antal kønssygdomme, men vi har ingen som helst bevis for noget som helst andet. Jeg er også enig med fru Ebba Strange i, at det ville være rimeligt at få en ordning, hvorefter de unge piger, som i den situation kunne føle sig noget generet ved at gå til familielægen, får en valgmulighed, og det vil jeg gerne se nærmere på.

Fru Inge Krogh var inde på, at man ikke kunne stemme for ændringsforslaget, men man erkendte problemerne. Jeg må bare sige, at jeg i og for sig er ked af, at fru Inge Krogh erkender problemerne, men ikke vil tage konsekvensen af dem. Det er i og for sig ret beskedent, at man nu kommer med ændringsforslag om en vejledning. Deri ligger jo ingen opfordring til andet end det, der foregår i dag, men deri ligger altså en form for beskyttelse, at man søger at undgå

de ulykkelige hændelser, som det er for piger under 15 år at få en abort.

Jeg takker for tilslutningen til det af udvalget stillede ændringsforslag, som jeg selv ved første behandling gav tilslutning til.

Erlendsson (FP):

Ja, det er til alle dem, der har betænkeligheder med hensyn til at gennemføre ikke bare en mundtlig vejledning, men også at give praktisk hjælp til de unge piger, inden de er fyldt 15 år. Der vil jeg sige, og det har jeg sagt i udvalget, og det er vel grunden til, at fru Hanne Reintoft er bekymret stadig væk for at stemme for ændringsforslaget, at før en ung kvinde har haft sine blødninger regelmæssigt i et eller helst to år, kan hun ikke bruge p-piller som svangerskabsforebyggende middel. Det vil sige, at hvis der skal være en fuldstændig sikkerhed for en ganske ung pige, som ønsker at indlede et seksuelt forhold, skal der altså foretages indgreb, da hendes anatomi ikke tillader anden form for antikonceptionel behandling, og jeg synes, disse indgreb er af en sådan karakter, at jeg er meget betænkelig ved, at man skal lægge det som et pres på de unge piger, som jo fra mange sider kan være udsat for et pres. Det er efter min mening ikke rimeligt at tale om disse problemer på den måde, som det er sket her, og jeg vil opfordre til at stemme imod ændringsforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget
vedtoges med 116 stemmer mod 27; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

§ 1, således ændret, og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger til tuberkulosens bekæmpelse.

(Lovforslag nr. 77. Fremsat 26/2 75. Første behandling 12/3 75. Betænkning 17/4 75).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§§ 1 og 2, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 3 og § 3 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om mælk og konsummælkprodukter.

(Lovforslag nr. 91. Fremsat 27/2 75. Første behandling 10/3 75. Betænkning 16/4 75).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§§ 1-10, ændringsforslag nr. 1, § 11, således ændret, § 12, ændringsforslag nr. 2, § 13, således ændret, og §§ 14-27
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der ikke foreligger betænkninger over de følgende tre på dagsordenen opførte sager, skal jeg lade dem udgå af dagsordenen.

Den næste sag på dagsordenen var herefter:
Første behandling af forslag til lov om beskyttelse af havmiljøet i Østersøområdet.
(Lovforslag nr. 153. Fremsat 17/3 75).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den næste på dagsordenen opførte sag, nemlig:
Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod forurening af havet med andet end olie.
(Lovforslag nr. 154. Fremsat 17/3 75).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Erik Holst (S):

Det er med stor glæde, socialdemokratiet ser disse to lovforslag. De er jo direkte afledt af den konvention, som vi har set kunne etableres mellem 7 forskellige lande omkring Østersøområdet.

Konventionen har vel kunnet etableres, fordi man har erkendt, at efterhånden som udviklingen teknologisk i de forskellige lande er gået fremad, er forureningen steget faretruende stærkt i det afgrænsede område, som havmiljøet i virkeligheden er i Østersøområdet. Vi har glædet os over, at samarbejdet resulterer i en konvention, der på mange måder allerede er opfyldt af Danmark. Vi har set, hvorledes vi kun har behov for relativt få ændringer af den